

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA TRANSPORTU, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ¹⁾

z dnia 2012 r.

w sprawie wykonywania lotów próbnych i akrobacyjnych oraz organizowania pokazów lotniczych

Na podstawie art. 123 ust. 1f ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1
Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wyjątki od zakazów wykonywania przez statki powietrzne lotów próbnych i akrobacyjnych oraz organizowania pokazów lotniczych nad osiedlami i innymi skupiskami ludności;
- 2) szczegółowe wymogi bezpieczeństwa podczas organizacji i prowadzenia pokazów lotniczych;
- 3) szczegółowe warunki organizacji i prowadzenia pokazów lotniczych oraz lotów próbnych i akrobacyjnych.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu skróty i określenia oznaczają:

- 1) czas blokowy lotu pokazowego - czas między rozpoczęciem kołowania statku powietrznego z miejsca postoju w celu wykonania lotu do czasu zatrzymania na wyznaczonym miejscu postoju i zatrzymania wszystkich silników lub śmigieł;
- 2) dowódca zespołu – osobę wyznaczoną spośród pilotów zespołu statków powietrznych odpowiedzialną za przygotowanie i przeprowadzenie pokazu lotniczego przez ten zespół;

¹⁾ Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej kieruje działem administracji rządowej - transport, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (Dz. U. Nr 248, poz. 1494).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1008, Nr 170, poz. 1217 i Nr 249, poz. 1829, z 2007 r. Nr 50, poz. 331 i Nr 82, poz. 558, z 2008 r. Nr 97, poz. 625, Nr 144, poz. 901, Nr 177, poz. 1095, Nr 180, poz. 1113 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 18, poz. 97 i Nr 42, poz. 340, z 2010 r. Nr 47, poz. 278 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 80, poz. 432, Nr 106, poz. 622, Nr 170, poz. 1015, Nr 171, poz. 1016 i Nr 240, poz. 1429.

- 3) dyrektor pokazu lotniczego – osobę odpowiedzialną za zapewnienie zgodności z przepisami prawa operacji lotniczych i działań obsługi technicznej wykonywanych w ramach pokazu lotniczego;
- 4) kategoria I statków powietrznych – statek powietrzny o napędzie tłokowym lub turbinowym lub turbośmigłowym, osiągający prędkość lotu poziomego większą niż 450 km/h;
- 5) kategoria II statków powietrznych – statek powietrzny o napędzie tłokowym lub turbinowym lub turbośmigłowym, osiągający prędkość lotu poziomego od 280 km/h do 450 km/h;
- 6) kategoria III statków powietrznych - statek powietrzny o napędzie tłokowym lub turbinowym lub turbośmigłowym, osiągający prędkość lotu poziomego mniejszą niż 280 km/h;
- 7) kierownik do spraw bezpieczeństwa - osobę wyznaczoną przez organizatora pokazu lotniczego, reprezentującą go w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom pokazu lotniczego jako imprezy masowej, o której mowa w art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. Nr 62, poz. 504 z późn. zm.³⁾);
- 8) kierownik programu pokazu lotniczego – osobę wyznaczoną przez organizatora pokazu lotniczego odpowiedzialną za sprawowanie nadzoru nad operacjami lotniczymi wykonywanymi w ramach pokazu lotniczego;
- 9) kierownik lotów – osobę wyznaczoną przez organizatora pokazu lotniczego do kierowania operacjami lotniczymi wykonywanymi w ramach pokazu lotniczego;
- 10) kierownik skoków – osobę wyznaczoną przez organizatora pokazu lotniczego odpowiedzialną za zgodne z przepisami przeprowadzenie skoków spadochronowych wykonywanych w ramach pokazu lotniczego;
- 11) kierownik techniczny – osobę wyznaczoną przez organizatora pokazu lotniczego do sprawowania nadzoru nad zdatnością do lotów statków powietrznych uczestniczących w operacjach lotniczych wykonywanymi w ramach pokazu lotniczego;
- 12) linia pokazu lotniczego – oznaczoną w sposób widzialny dla załogi statku powietrznego linię w przestrzeni, na ziemi lub wodzie, której statek powietrzny biorący udział w pokazie lotniczym nie może przekroczyć zbliżając się do strefy dla publiczności w locie akrobacyjnym lub podczas lotu zniżającego w kierunku publiczności;
- 13) lot akrobacyjny – umyślne wykonywanie manewrów lub figur przez pilotującego statek powietrzny powodujące nagłą zmianę jego położenia, nienormalne położenie lub nienormalną zmianę prędkości;
- 14) lot próbny - zespół działań na ziemi i w powietrzu zmierzających do uzyskania informacji o jakościowych i ilościowych charakterystykach statków powietrznych, ich śmigieł, części lub akcesoriów w rzeczywistych warunkach lotu;
- 15) okres pełnienia czynności lotniczych w czasie trwania pokazów lotniczych – czas, w którym załoga przebywa na pokładzie statku powietrznego, rozpoczynający się w chwili, gdy załoga zgłosi gotowość do wykonania lotu i kończący się wraz z zakończeniem ostatniego lotu podczas pokazu lotniczego;

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 152, poz. 1021 i Nr 127, poz. 857 oraz z 2011 r. Nr 217, poz. 1280.

- 16) organizator pokazu lotniczego – osobę prawną, osobę fizyczną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, odpowiedzialną za całokształt działań związanych z organizacją i przebiegiem pokazu lotniczego;
- 17) pokaz lotniczy – pokaz lotniczy, o którym mowa w art. 123 ust. 1a ustawy;
- 18) Prezes Urzędu – Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego;
- 19) prędkość lotu poziomego:
 - a) w przypadku statków powietrznych o napędzie silników tłokowych - prędkość lotu do 75% mocy maksymalnej jednostki napędowej, w standardowych warunkach atmosferycznych i przy maksymalnej dopuszczalnej masie startowej,
 - b) w przypadku statków powietrznych o napędzie turbinowym lub turbośmigłowym - prędkość lotu do 85% mocy maksymalnej jednostki napędowej, w standardowych warunkach atmosferycznych i przy maksymalnej dopuszczalnej masie startowej;
- 20) program pokazu lotniczego – program, o którym mowa w art. 123 ust. 1b ustawy;
- 21) przelot – lot wykonywany w strefie pokazu lotniczego ze stałym kursem magnetycznym, na stałej wysokości i ze stałą prędkością postępową;
- 22) strefa dla publiczności – miejsce wyznaczone w terenie, oznakowane i udostępnione przez organizatora pokazu lotniczego dla widzów, spełniające warunki higieniczno-sanitarne przewidziane przepisami prawa oraz posiadające infrastrukturę zapewniającą bezpieczeństwo przebywających w nim osób;
- 23) strefa pokazu lotniczego – wyznaczoną okresowo przestrzeń powietrzną o określonych granicach poziomych i pionowych, wydzieloną dla potrzeb wykonania pokazu lotniczego;
- 24) uprawnienia lotnicze – licencje lub świadectwa kwalifikacji wydane przez Prezesa Urzędu albo dokumenty równoważne wydane przez właściwe organy państw obcych;
- 25) ustawa - ustawę z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze;
- 26) wystawa statyczna sprzętu lotniczego – ekspozycję statków powietrznych, w tym biorących udział w pokazie, w miejscu wyznaczonym przez organizatora pokazów lotniczych.

Rozdział 2

Loty próbne

§ 3. Lot próbny nad osiedlem lub innym skupiskiem ludności może być wykonany, jeżeli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) zostaną zachowane warunki bezpieczeństwa zawarte w programie prób w locie;
- 2) po starcie lub przy podejściu do lądowania lub w locie nad lotniskiem nie można uniknąć przelotu nad osiedlem lub innym skupiskiem ludności;
- 3) wysokość lotu poza lotniskiem gwarantuje bezpieczne wykonanie przymusowego lądowania poza osiedlem lub innym skupiskiem ludności.

§ 4. Szczegółowe warunki organizacji i prowadzenia lotów próbnych określają rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 30 sierpnia 2003 r. w sprawie wymagań

dotyczących konstrukcji statków powietrznych oraz certyfikatu typu (Dz. U. Nr 168, poz. 1639) oraz rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie wykonywania lotów próbnych oraz wydawania świadectwa oględzin statku powietrznego (Dz. U. Nr 173, poz. 1678).

Rozdział 3

Loty akrobacyjne

§ 5. Lot akrobacyjny może być wykonany wyłącznie w strefie lotów akrobacyjnych lub w strefie pokazu lotniczego.

§ 6. 1. Strefa lotów akrobacyjnych powinna być usytuowana:

- 1) nad terenem o najmniejszej zwartości zabudowy;
- 2) w zasięgu ciągłej obserwacji wzrokowej lub radiolokacyjnej przez kierownika lotów wykonywanych w niej manewrów lub figur;
- 3) w sposób umożliwiający wylądowanie statku powietrznego w sytuacji awaryjnej na lotnisku, a w przypadku braku takiej możliwości - poza terenem zabudowanym;
- 4) z uwzględnieniem bezpieczeństwa mieszkańców osiedli i innych skupisk ludności;
- 5) w sposób umożliwiający znalezienie się statku powietrznego po zakończeniu każdej figury akrobacyjnej w normalnym położeniu na wysokości nie niższej niż 300 m nad poziomem terenu - w przypadku strefy lotów akrobacyjnych wyznaczonej nad obszarem lotniska;
- 6) w sposób umożliwiający znalezienie się statku powietrznego po zakończeniu każdej figury akrobacyjnej w normalnym położeniu na wysokości nie niższej niż 500 m nad poziomem terenu - w przypadku strefy lotów akrobacyjnych wyznaczonej poza obszarem lotniska.

2. Strefę lotów akrobacyjnych wyznacza zarządzający lotniskiem:

- 1) w strefie ruchu lotniskowego lub w strefie kontrolowanej lotniska - po uzyskaniu pozytywnej opinii instytucji zapewniającej służbę ruch lotniczego;
- 2) poza obszarem lotniska - po uzyskaniu pozytywnych opinii instytucji zapewniającej służbę ruch lotniczego oraz wójta, burmistrza albo prezydenta miasta właściwych ze względu na miejsce usytuowania strefy, a w przypadku strefy lotów akrobacyjnych znajdującej się nad obszarem wodnym - również opinii organu właściwego w sprawach gospodarowania tym obszarem.

3. Strefa lotów akrobacyjnych, o której mowa w ust. 2 pkt 1, podlega wpisowi do instrukcji operacyjnej lotniska.

§ 7. 1. W strefie lotów akrobacyjnych wyznaczonej nad obszarem lotniska mogą być wykonywane loty akrobacyjne do wysokości 150 m nad poziomem terenu po uzyskaniu zgody Prezesa Urzędu wydanej na wniosek złożony przez organizatora lotów akrobacyjnych nie później niż 7 dni przed dniem rozpoczęcia lotu akrobacyjnego.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien wskazywać:

- 1) użytkownika statku powietrznego;

- 2) imię i nazwisko pilota statku powietrznego;
- 3) uzasadnienie;
- 4) proponowaną wysokość dolnej granicy lotu akrobacyjnego;
- 5) proponowany okres obowiązywania zgody, o której mowa w ust. 1;
- 6) numer uprawnienia lotniczego pilota statku powietrznego, a w przypadku członków załóg statków powietrznych lotnictwa państwowego - potwierdzenie uprawnień lotniczych wydane przez organ wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej albo ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Rozdział 4

Pokazy lotnicze

§ 8. Przeprowadzenie pokazów lotniczych, o których mowa w art. 123 ust. 1d ustawy, jest możliwe pod warunkiem, że organizator pokazów lotniczych łącznie spełni następujące warunki:

- 1) przeprowadzi ocenę ryzyka operacji lotniczych wykonywanych w ramach pokazów lotniczych;
- 2) uzyska pozytywną opinię dotyczącą przeprowadzenia pokazów lotniczych właściciela terenu oraz wójta, burmistrza albo prezydenta miasta właściwych ze względu na miejsce przeprowadzenia pokazów lotniczych.

§ 9. 1. Pokaz lotniczy odbywa się zgodnie z programem pokazu lotniczego.

2. Program pokazu lotniczego powinien zawierać co najmniej następujące dane:

- 1) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres organizatora pokazu lotniczego;
- 2) wskazanie celu pokazu lotniczego;
- 3) datę i godzinę rozpoczęcia oraz datę i godzinę zakończenia pokazu lotniczego;
- 4) wyznaczone miejsce startu i lądowania oraz szkic terenu, nad którym ma być wykonany pokaz, zawierający:
 - a) miejsce pokazu lotniczego,
 - b) granice strefy lotów w czasie pokazu lotniczego i strefy oczekiwania,
 - c) opis strefy dla publiczności wraz z określeniem bezpiecznej odległości od skraju strefy wykonywania akrobacji przez statki powietrzne,
 - d) miejsce ustawienia sprzętu lotniczego wyznaczonego do pokazu lotniczego,
 - e) miejsca wyznaczone do lądowań awaryjnych,
 - f) przeszkody lotnicze, o których mowa w art. 87 ust. 2 ustawy, w promieniu co najmniej 2 km od miejsca pokazu lotniczego z określeniem ich rodzajów i wysokości;
- 5) warunki wykonywania lotów w czasie trwania pokazu lotniczego;

- 6) imiona i nazwiska oraz uprawnienia lotnicze dyrektora pokazu lotniczego, kierownika programu pokazu lotniczego, kierownika lotów oraz kierownika technicznego;
- 7) opis każdego punktu programu pokazu lotniczego z określeniem:
 - a) imion i nazwisk pilotów albo skoczków spadochronowych biorących udział w pokazie lotniczym,
 - b) uprawnień lotniczych dowódcy załogi statku powietrznego albo skoczka spadochronowego, a w przypadku członków załóg statków powietrznych lotnictwa państwowego - potwierdzenie uprawnień lotniczych wydane przez organ wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej albo ministra właściwego do spraw wewnętrznych,
 - c) rodzaju wykonywanego lotu albo skoku podczas pokazu lotniczego,
 - d) typu statku powietrznego, na którym będzie wykonywany pokaz,
 - e) planowanych wysokości lotu podczas pokazu lotniczego oraz minimalnej bezpiecznej wysokości zakończenia ewolucji;
- 8) minimalne warunki meteorologiczne wymagane do przeprowadzenia pokazu lotniczego.

3. Do programu pokazu lotniczego organizator pokazu lotniczego dołącza:

- 1) opinie właściwych miejscowo: komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji, komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, kierownika jednostki organizacyjnej pomocy doraźnej (pogotowia ratunkowego) i państwowego inspektora sanitarnego, dotyczące zabezpieczenia pokazu lotniczego oraz jego uczestników, publiczności i sprzętu pod względem porządkowym, sanitarnym i przeciwpożarowym;
- 2) oświadczenia osób, o których mowa w ust. 2 pkt 6, wyrażające zgodę na podjęcie obowiązków w zakresie organizacji i przebiegu pokazu lotniczego.

4. Program pokazu lotniczego sporządza organizator pokazów lotniczych w dwóch egzemplarzach, z których jeden przekazuje Prezesowi Urzędu.

5. Informacje, o których mowa w ust. 2 pkt 3 - 5, sporządza dyrektor pokazu lotniczego w porozumieniu z instytucją zapewniającą służby ruchu lotniczego w przestrzeni powietrznej w której organizowany będzie pokaz lotniczy oraz, w przypadku pokazu lotniczego odbywającego się w strefie kontrolowanej lub w rejonie kontrolowanym lotniska, z właściwą lotniskową służbą ruchu lotniczego.

§ 10. 1. Organizator pokazu lotniczego wyznacza: dyrektora pokazu lotniczego, kierownika programu pokazu lotniczego, kierownika lotów i kierownika technicznego, a jeżeli w pokazie wykonywane będą skoki spadochronowe – również kierownika skoków.

2. Podczas pokazu lotniczego, w którym bierze udział nie więcej niż dwadzieścia statków powietrznych, w tym do ośmiu samolotów lub śmigłowców, obowiązki kierownika programu pokazu lotniczego może wykonywać dyrektor pokazu lotniczego.

3. Organizator pokazu lotniczego może pełnić obowiązki dyrektora pokazu lotniczego lub osób, o których mowa w § 2 pkt 8 - 11 jeżeli w pokazie uczestniczy nie więcej niż pięć statków powietrznych.

4. W przypadku pokazu lotniczego, w którym bierze udział więcej niż dwadzieścia statków powietrznych, dyrektor pokazu lotniczego nie może wykonywać obowiązków osób, o których mowa w § 2 pkt 8 - 11.

5. Dyrektorowi pokazu lotniczego podlegają osoby, o których mowa w § 2 pkt 8 - 11 oraz osoby biorące udział w organizacji i zabezpieczeniu pokazu lotniczego.

§ 11. 1. Dyrektor pokazu lotniczego wyznacza strefę pokazu lotniczego z uwzględnieniem warunków bezpiecznego wykonywania lotów wszystkich typów statków powietrznych biorących udział w pokazie oraz zgodnie z następującymi warunkami:

- 1) minimalny wymiar strefy pokazu lotniczego dla statków powietrznych kategorii I wynosi 1000 metrów szerokości i 2500 metrów długości;
- 2) minimalny wymiar strefy pokazu lotniczego dla statków powietrznych kategorii II wynosi 400 metrów szerokości i 1000 metrów długości;
- 3) minimalny wymiar strefy pokazu lotniczego dla statków powietrznych kategorii III wynosi 300 metrów szerokości i 700 metrów długości.

2. Dyrektor pokazu lotniczego określając warunki, o których mowa w § 9 ust. 2 pkt 5, ustala ograniczenia dotyczące wysokości, prędkości lotu, dozwolonych manewrów, ograniczeń w eksploatacji statków oraz innych ograniczeń mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa wykonywania lotów podczas pokazu lotniczego stosownie do aktualnych uprawnień lotniczych członków załóg statków powietrznych uczestniczących w pokazie w powietrzu.

§ 12. 1. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego w formie przelotu statków powietrznych nad miastami wykonywanego z okazji świąt państwowych i wojskowych, dyrektor pokazu lotniczego planuje strefę pokazu i trasę przelotu właściwą dla obszaru pokazu lotniczego oraz uzgadnia z instytucją zapewniającą służby ruchu lotniczego warunki przelotu i rezerwację przestrzeni powietrznej o rozmiarach niezbędnych do przelotu, zgodnie z procedurą o której mowa w § 17.

2. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego w formie przelotu statków powietrznych nad miastami organizator pokazu lotniczego planuje strefę pokazu i trasę przelotu właściwą dla obszaru pokazu lotniczego, zapewnia na okres jego trwania służby ruchu lotniczego w zarezerwowanej dla potrzeb pokazu lotniczego przestrzeni powietrznej oraz uzgadnia warunki i zasady współpracy tych służb z organami instytucji zapewniających służby ruchu lotniczego w przyległych przestrzeniach powietrznych.

§ 13. 1. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego nad obszarem morskim Straż Graniczna lub podmiot zarządzający portem lub przystanią morską mogą przerwać, zawiesić lub odwołać pokaz, informując o tym organizatora pokazu lotniczego.

2. W przypadku pokazu lotniczego przebiegającego w rejonie działań prowadzonych przez Morską Służbę Poszukiwawczo-Ratowniczą, służba ta informuje o tym organizatora pokazu lotniczego, który przerywa pokaz do czasu zakończenia działań ratowniczych.

3. W przypadku pokazu lotniczego organizowanego na lotnisku, podczas którego w ocenie

zarządzającego lotniskiem zachodzi możliwość zaistnienia zagrożenia bezpieczeństwa osób lub statków powietrznych znajdujących się na terenie lotniska, zarządzający lotniskiem może przerwać, zawiesić lub odwołać pokaz, informując o tym organizatora pokazu lotniczego.

4. Dyrektor pokazu lotniczego odwołuje poszczególne punkty programu pokazu lotniczego lub cały pokaz jeżeli warunki atmosferyczne albo inne uwarunkowania mogą zagrozić bezpieczeństwu pokazu lotniczego.

5. Prezes Urzędu może przerwać, zawiesić lub odwołać pokaz lotniczy w przypadku stwierdzenia zagrożenia bezpieczeństwa zgromadzonej publiczności ze strony statków powietrznych w nim uczestniczących, informując o tym organizatora pokazu lotniczego.

§ 14. Dyrektor pokazu lotniczego jest odpowiedzialny za ustalenie częstotliwości radiowej wykorzystywanej do zapewnienia dwustronnej łączności ze statkami powietrznymi podczas prowadzenia pokazu lotniczego.

§ 15. 1. Dyrektor pokazu lotniczego organizuje stanowiska kierowników lotów zapewniające możliwość pełnej obserwacji statków powietrznych w strefie pokazu lotniczego, wyposażone w urządzenia niezbędne do utrzymywania łączności radiowej i telefonicznej oraz kierowania ruchem statków powietrznych uczestniczących w pokazie.

2. W przypadku braku możliwości pełnej i bezpośredniej obserwacji naziemnego ruchu statków powietrznych w czasie trwania pokazu lotniczego przez kierownika lotów, organizator pokazu lotniczego wyznacza pomocnika kierownika lotów.

§ 16. Organizator pokazu lotniczego organizuje system łączności, pozwalający dyrektorowi pokazu lotniczego na sprawną dwustronną łączność z:

- 1) osobami, o których mowa w § 2 pkt 8 - 11;
- 2) służbami ruchu lotniczego;
- 3) służbami porządku publicznego i ratowniczymi biorącymi udział w zabezpieczeniu pokazu lotniczego.

§ 17. 1. Organizator pokazu lotniczego zgłasza Prezesowi Urzędu oraz instytucji zapewniającej służby ruchu lotniczego w przestrzeni powietrznej, w której organizowane będą pokazy lotnicze, zamiar wykonywania pokazów lotniczych w roku następnym, nie później niż do końca września roku poprzedzającego.

2. Organizator pokazu lotniczego, w terminie co najmniej 90 dni przed planowanym terminem jego przeprowadzenia, przesyła do instytucji zapewniającej służby ruchu lotniczego wnioski w sprawie wprowadzenia ograniczeń w przestrzeni powietrznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu lotniczego podczas pokazu lotniczego.

3. Ograniczenia, o których mowa w ust. 1, obejmują okres przylotów, treningów, pokazu lotniczego oraz odlotów statków powietrznych uczestniczących w pokazie.

4. Jeżeli pokaz lotniczy odbywa się w obszarze objętym kontrolą ruchu lotniczego (Air Traffic Control - ATC) dyrektor pokazu lotniczego nawiązuje współpracę z właściwymi

ośrodkami kontroli ruchu lotniczego oraz przedstawia służbie ruchu lotniczego szczegóły zgody, o której mowa w art. 123 ust. 1b ustawy.

5. Jeżeli pokaz lotniczy odbywa się poza strefą ruchu lotniskowego lub strefą kontrolowaną lotniska, dyrektor pokazu lotniczego informuje właściwą dla tej przestrzeni służbę informacji powietrznej o dostępności przestrzeni powietrznej wydzielonej dla prowadzenia tego pokazu lotniczego.

§ 18. 1. Jeżeli podczas pokazu lotniczego używane są materiały wybuchowe lub materiały lub wyroby pirotechniczne, organizator pokazu lotniczego zapewnia bezpieczeństwo osób i statków powietrznych przebywających w obszarze pokazów lotniczych lub lotniska przed skutkami ich użycia.

2. Dyrektor pokazu lotniczego informuje personel lotniczy biorący udział w pokazie o miejscu, czasie i sposobie użycia podczas pokazu lotniczego materiałów wybuchowych lub materiałów lub wyrobów pirotechnicznych.

§ 19. 1. Organizator pokazu lotniczego w terminie nie dłuższym niż 30 dni przed planowanym terminem przeprowadzenia pokazu lotniczego występuje do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta właściwych ze względu na miejsce odbywania się pokazu lotniczego z wnioskiem o wydanie zakazu sprzedaży przedmiotów wypełnionych gazami lżejszymi od powietrza oraz materiałów lub wyrobów pirotechnicznych na terenie przewidzianym dla publiczności.

2. Organizator pokazu lotniczego nie dopuszcza do sprzedaży przedmiotów wypełnionych gazami lżejszymi od powietrza oraz materiałów lub wyrobów pirotechnicznych na terenie przewidzianym dla publiczności.

§ 20. 1. Dyrektor pokazu lotniczego współdziała z kierownikiem do spraw bezpieczeństwa w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa pokazu lotniczego jako imprezy masowej.

2. Dyrektor pokazu lotniczego rejestruje w formie wideofonicznej wszystkie loty wykonywane podczas pokazu lotniczego.

3. Materiały zgromadzone podczas utrwalania przebiegu pokazu lotniczego organizator pokazu lotniczego przechowuje przez okres 12 miesięcy od dnia zakończenia pokazu lotniczego.

§ 21. 1. Kierownik programu pokazu lotniczego nadzoruje przestrzeganie warunków, o których mowa w § 9 ust. 2 pkt 5, przez załogi biorące udział w pokazie.

2. W przypadku stwierdzenia naruszeń warunków, o których mowa w § 9 ust. 2 pkt 5, w czasie trwania pokazu lotniczego, kierownik programu pokazu lotniczego przerywa ten pokaz.

3. Kierownik programu pokazu lotniczego nie może czynnie uczestniczyć w pokazie, którego bezpieczeństwo nadzoruje.

§ 22. 1. Kierownik lotów może wydawać polecenia personelowi uczestniczącemu w lotach pokazowych lub skokach spadochronowych oraz osobom uczestniczącym w zabezpieczeniu lotów znajdującym się w strefie pokazu lotniczego.

2. Dyrektor pokazu lotniczego lub osoby przez niego upoważnione mogą wydawać polecenia załogom statków powietrznych lub skoczkom wyłącznie za pośrednictwem kierownika lotów.

§ 23. W przypadku uzasadnionego podejrzenia przekroczenia ograniczeń eksploatacyjnych statku powietrznego lub uszkodzenia statku powietrznego, kierownik techniczny zwraca się do dyrektora pokazu lotniczego o wycofanie danego statku powietrznego z pokazu lotniczego.

§ 24. 1. Cywilne statki powietrzne biorące udział w pokazie obowiązane są spełniać warunki określone w art. 45 ustawy.

2. Państwowe statki powietrzne biorące udział w pokazie lotniczym powinny posiadać dokument równoważny do świadectwa zdatności do lotu wydany przez organ wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej albo ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Za gotowość statku powietrznego do wykonania lotu w trakcie trwania pokazu lotniczego, odpowiedzialny jest dowódca statku powietrznego.

§ 25. Organizator pokazu lotniczego obowiązany jest uzyskać zezwolenie Ministra Obrony Narodowej na udział w pokazie obcych wojskowych statków powietrznych.

§ 26. 1. Pilot, dowódca załogi oraz dowódca zespołu przekazują dyrektorowi pokazu lotniczego kartę uczestnika pokazu lotniczego.

2. Karta uczestnika pokazu lotniczego, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko pilota, członków załogi, grupy lub formacji biorących udział w pokazie lotniczym;
- 2) numer uprawnienia lotniczego albo potwierdzenie uprawnień, o których mowa w § 9 ust. 2 pkt 7 lit. b;
- 3) określenie typu statku powietrznego;
- 4) określenie czasu trwania pokazu lotniczego;
- 5) opis poszczególnych elementów pokazu lotniczego z określeniem prędkości i wysokości bezwzględnej w poszczególnych fazach lotu.

3. Kartę uczestnika pokazu lotniczego zatwierdza kierownik programu pokazu lotniczego.

4. Kierownik programu pokazu lotniczego, mając na uwadze bezpieczeństwo publiczności uczestniczącej w pokazie, może wprowadzić ograniczenie w zakresie rodzaju oraz sposobu wykonywania poszczególnych elementów lotów wykonywanych przez załogi uczestniczące w pokazie.

§ 27. Uczestnik pokazu lotniczego wykonujący loty na cywilnym statku powietrznym przedstawia na żądanie dyrektora pokazu lotniczego ważną umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe z tytułu użytkowania statku powietrznego.

§ 28. 1. Dyrektor pokazu lotniczego, w ramach którego odbywać się będą skoki spadochronowe:

- 1) informuje pilotów uczestniczących w pokazie lotniczym oraz personel biorący udział w logistycznym zabezpieczeniu pokazu lotniczego o czasie, planowanym miejscu lądowania oraz innych istotnych dla bezpieczeństwa elementach;
- 2) wstrzymuje starty i lądowania statków powietrznych na lotnisku lub lądowisku, na którym odbywają się skoki;
- 3) wstrzymuje pracę zespołów napędowych statków powietrznych uczestniczących w pokazach, w odległości 250 m od planowanego miejsca lądowania skoczków spadochronowych;
- 4) zobowiązuje pilotów statków powietrznych znajdujących się w odległości większej niż 250 m do obserwowania skoczków spadochronowych podczas opadania oraz wyłączenia zespołów napędowych w przypadku powstania zagrożenia bezpieczeństwa;
- 5) ustala miejsce przewidywanego lądowania znajdujące się w odległości nie mniejszej niż 50 m od granicy strefy publiczności na terenie pokazu lotniczego.

§ 29. 1. Dyrektor pokazu lotniczego przeprowadza odprawę przed lotami w każdym dniu pokazu lotniczego.

2. W odprawie, o której mowa w ust. 1, uczestniczą:

- 1) osoby, o których mowa w § 9 ust. 2 pkt 6;
- 2) piloci uczestniczący w pokazie lotniczym;
- 3) dowódcy załóg, w przypadku wieloosobowych załóg statków powietrznych;
- 4) dowódcy zespołów lub osoby przez nich wyznaczone, pod warunkiem że są członkami zespołu;
- 5) kierownik skoków, jeżeli pokaz obejmuje skoki spadochronowe;
- 6) skoczkowie spadochronowi, jeżeli pokaz obejmuje skoki spadochronowe;
- 7) osoby zabezpieczające pokaz zgodnie z decyzją dyrektora pokazu lotniczego.

3. Podczas pokazu lotniczego połączonego ze startem oraz lądowaniem uczestników na dwóch lub więcej lotniskach innych niż lotnisko pokazu lotniczego dyrektor pokazu lotniczego przeprowadza odprawę przed lotami:

- 1) osobiście, albo
- 2) osobiście, z wykorzystaniem dostępnych środków łączności, albo
- 3) za pośrednictwem osoby upoważnionej, na lotnisku startu statków powietrznych innym niż lotnisko na którym odbywają się pokazy lotnicze.

4. Dyrektor pokazu lotniczego lub osoby przez niego upoważnione podczas odprawy, o której mowa w ust. 1, przekazują jej uczestnikom w szczególności informacje dotyczące:

- 1) miejsca, daty, godziny i czasu trwania pokazu lotniczego;
- 2) planowanego programu pokazu lotniczego;

- 3) terenów dostępnych dla widzów;
- 4) miejsca postoju statków powietrznych biorących udział w pokazie lotniczym lub wystawie statycznej sprzętu lotniczego;
- 5) linii pokazu lotniczego;
- 6) strefy pokazu lotniczego;
- 7) przeszkód terenowych w rejonie pokazu lotniczego;
- 8) stref wyczekiwania;
- 9) stałych tras dolotu do pokazu lotniczego;
- 10) ograniczeń, o których mowa w § 11 ust. 2;
- 11) przylotów i odlotów podczas trwania pokazów lotniczych;
- 12) częstotliwości radiowych, na których będzie prowadzona korespondencja radiowa oraz kodów transpondera;
- 13) minimalnych warunków atmosferycznych;
- 14) lokalnych ograniczeń ruchu lotniczego;
- 15) wymogów w zakresie ochrony środowiska;
- 16) służb i procedur ratowniczych;
- 17) procedur obsługi naziemnej oraz parkowania i uzupełniania paliwa statków powietrznych;
- 18) wymaganej dokumentacji;
- 19) medycznych czynników wpływających na personel lotniczy uczestniczący w pokazie;
- 20) organizatorów pokazu lotniczego, w szczególności ich imiona i nazwiska oraz numery telefonów kontaktowych i numery faksów.

5. Dyrektor pokazu lotniczego zezwala na wykonywanie lotów oraz skoków spadochronowych osobom, które:

- 1) uczestniczyły w odprawie, o której mowa w ust. 1;
- 2) potwierdziły podpisem swoją obecność na odprawie;
- 3) stwierdziły podpisem znajomość i zobowiązanie przestrzegania warunków wykonywania lotów podczas pokazu lotniczego.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, podpis o którym mowa w ust. 5 pkt 2 składa osoba przekazująca informacje, o których mowa w ust. 4.

§ 30. 1. W przypadku zaistnienia zdarzenia lotniczego lub zmian w programie pokazu lotniczego dyrektor pokazu lotniczego po jego zakończeniu sporządza protokół z pokazu lotniczego.

2. Protokół z pokazu lotniczego zawiera w szczególności:

- 1) informację o zmianach w programie pokazu lotniczego i ich przyczynach;
- 2) opis okoliczności zaistniałego zdarzenia lotniczego.

3. Dyrektor pokazu lotniczego przekazuje protokół z pokazu lotniczego Prezesowi Urzędu w terminie 30 dni od daty zakończenia pokazu lotniczego.

§ 31. 1. Zabrania się wykonywania lotów przez statki powietrzne nad strefą dla publiczności, wystawą statyczną sprzętu lotniczego oraz parkingami samochodowymi, z wyłączeniem:

- 1) statków powietrznych przewożących skoczków spadochronowych, będących na kursie zrzutu na wysokości nie mniejszej niż 500 m (1500 ft);
- 2) statków powietrznych wykonujących przelot;
- 3) balonów załogowych wykonujących loty na wysokościach określonych w tabeli stanowiącej załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 32. Starty i lądowania statków powietrznych nie uczestniczących w pokazie odbywają się w strefie wykonywania lotów podczas trwania pokazu lotniczego za zgodą dyrektora pokazu lotniczego.

§ 33. 1. Organizator pokazu lotniczego w czasie trwania pokazu lotniczego może wprowadzić zakaz dostępu do terenu, w tym budynków, nad którym wyznacza się strefę pokazu lotniczego, osobom innym niż personel uczestniczący w pokazie lotniczym lub go zabezpieczający.

2. Organizator pokazu lotniczego w czasie trwania pokazu lotniczego zapewnia przejezdność dróg alarmowych prowadzących do strefy pokazu lotniczego.

§ 34. 1. Dyrektor pokazu lotniczego wyznacza linie pokazu lotniczego uwzględniając typy statków powietrznych i rodzajów lotów wykonywanych w ramach pokazu lotniczego.

2. Minimalna odległość linii pokazu lotniczego od strefy dla publiczności określana jest zgodnie z tabelą stanowiącą załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 35. 1. Załogi statków powietrznych wykonują loty podczas pokazu lotniczego zgodnie z wyznaczonymi liniami pokazu lotniczego.

2. Zabrania się przekraczania przez statki powietrzne biorące udział w pokazie lotniczym linii pokazu lotniczego w kierunku granicy terenów przewidzianych dla publiczności.

§ 36. 1. Na lotniskach wyposażonych w sztucznie utwardzone drogi startowe linię pokazu lotniczego wyznacza się równoległe do krawędzi jednej z tych dróg.

2. Na lotniskach, lądowiskach lub terenach, na których linia pokazu lotniczego nie jest wyznaczona przez jedną z krawędzi sztucznie utwardzonej drogi startowej, dyrektor pokazu lotniczego wytycza je w sposób widoczny dla załóg uczestniczących w pokazie.

3. Jeżeli loty wykonywane są nad powierzchnią wody linie pokazu lotniczego wyznaczane są przy pomocy dobrze widocznych boi lub łodzi.

4. Dyrektor pokazu lotniczego w sposób widoczny dla załóg wyznacza centralny punkt pokazu lotniczego, jeżeli nie jest on wyznaczony przez charakterystyczny obiekt terenowy.

§ 37. 1. Odległość pomiędzy drogą startową wykorzystywaną przez statki powietrzne uczestniczące w pokazie a granicą strefy dla publiczności nie może być mniejsza niż określona w tabeli stanowiącej załącznik nr 3 do rozporządzenia.

2. Statki powietrzne biorące udział w pokazie lotniczym umieszcza się na płaszczyznach niedostępnych dla publiczności, oddzielonych od płaszczyzn przeznaczonych do ekspozycji oraz statków nie biorących udziału w pokazie.

3. Statek powietrzny uczestniczący w wystawie statycznej sprzętu lotniczego dopuszcza się do udziału w pokazie lotniczym po przeholowaniu na płaszczyznę manewrową niedostępną dla publiczności przed uruchomieniem zespołu lub zespołów napędowych.

4. Podczas holowania statku powietrznego po ziemi organizator pokazu lotniczego zapewnia bezpieczeństwo publiczności z uwzględnieniem separacji, o której mowa w ust. 7.

5. Niedozwolone jest manewrowanie statkiem powietrznym uczestniczącym w wystawie statycznej sprzętu lotniczego z wykorzystaniem zespołu lub zespołów napędowych.

6. Płaszczyznę przygotowania statku powietrznego chroni się w sposób uniemożliwiający wtargnięcie osób nieupoważnionych.

7. Strefy dla publiczności oraz parkingi samochodowe lokalizuje się w odległości od dróg kołowania zapewniającej separację nie mniejszą niż 10 m od najbliższej części kołującego statku powietrznego.

8. Odległość, o której mowa w ust. 7, zwiększa się do co najmniej 15 m w przypadku udziału w pokazie lotniczym samolotów odrzutowych lub ciężkich śmigłowców.

9. Zabrania się osobom nieupoważnionym zbliżania do wyznaczonego miejsca tankowania paliwa lub uzupełniania gazów technicznych statków powietrznych, na odległość mniejszą niż 50 m.

§ 38. 1. Wysokość bezwzględna wykonywania lotów podczas pokazu lotniczego nie może być niższa niż:

- 1) 50 m (150 ft) – podczas lotów statków powietrznych kategorii III i śmigłowców ze stałą prędkością, przechyleniem do 30°, kątem wznoszenia do 45°;
- 2) 100 m (300 ft) podczas lotów statków powietrznych kategorii I i II ze stałą prędkością, przechyleniem do 30°, kątem wznoszenia do 45°;
- 3) 150 m (500 ft) – podczas zniżania w figurach akrobacji oraz wykonywania lotów odwróconych;
- 4) 30 m (100 ft) – podczas lotów motolotni lub parapanu.

2. Dla statków powietrznych o masie własnej łącznie z paliwem nie przekraczającej 70 kg wysokość minimalną wykonywania lotów określa dyrektor pokazu lotniczego.

3. Kierownik lotów informuje personel lotniczy uczestniczący w pokazie o ustalonych minimalnych wysokościach lotów.

4. Podczas pokazu lotniczego skoków spadochronowych kontrolę prawidłowości otwarcia spadochronu przeprowadza się na wysokości 600 m (2000 ft).

5. Kierownik programu pokazu lotniczego może zezwolić na obniżenie wysokości otwarcia spadochronu.

§ 39. Dyrektor pokazu lotniczego powinien zapewnić uczestnikom możliwość wykonania lotu treningowego w wyznaczonej strefie pokazu lotniczego przed rozpoczęciem pokazu lotniczego.

§ 40. Podczas lotu odbywającego się w ramach pokazu lotniczego na pokładzie statku powietrznego może przebywać wyłącznie załoga statku powietrznego w niezbędnym składzie, zapewniającym bezpieczne wykonanie pokazu lotniczego.

§ 41. 1. Statek powietrzny uczestniczący w pokazie lotniczym może wykonywać lot nad obszarem zabudowanym przyległym do strefy pokazu lotniczego, w przypadku gdy:

- 1) nie wykonuje figur akrobacyjnych;
- 2) minimalna wysokość bezwzględna jest nie mniejsza niż 300 m (1000 ft) powyżej najwyższej przeszkody znajdującej się od toru lotu w odległości 600 m.

2. W przypadku wlotu do strefy pokazu lotniczego z obszaru zabudowanego, statek powietrzny może wykonać zniżanie w celu wykonania przelotu na stałej wysokości w strefie pokazu lotniczego do wysokości bezwzględnej nie mniejszej niż 150 m, jednak kąt zniżania nie może być większy niż przewidziany w normalnym podejściu do lądowania dla danego typu statku powietrznego.

3. W przypadku opuszczania strefy pokazu lotniczego w kierunku obszaru zabudowanego, statek powietrzny rozpoczyna wznoszenie zgodnie z ograniczeniami eksploatacyjnymi tak, aby w momencie wlotu nad ten obszar uzyskał wysokość, o której mowa w ust. 1 pkt 2.

§ 42. Zabrania się wykonywania podczas pokazu lotniczego figur akrobacyjnych, których oś kierunku wyprowadzenia jest skierowana w kierunku strefy dla publiczności, a odległość zakończenia figury jest mniejsza niż:

- 1) 500 m dla statków powietrznych wykonujących lot z prędkością do 500 km/h;
- 2) 1000 m dla statków powietrznych wykonujących lot z prędkością ponad 500 km/h;
- 3) 150 m dla szybowców, motolotni i parapanu;
- 4) 100 m dla lotni i statków powietrznych o masie własnej łącznie z paliwem nie przekraczającej 70 kg.

§ 43. Minimalna odległość zakończenia figury akrobacyjnej pionowej w przypadku, kiedy tory lotów statków powietrznych w locie zespołu przecinają się na kursach przeciwnych i wykonywane są równoległe do linii pokazu lotniczego nie może być mniejsza niż 300 m.

§ 44. 1. Zabrania się wykonywanie lotów, których kierunek wypadkowej siły inercji statku powietrznego zwrócony jest do strefy dla publiczności, z wyjątkiem lotów, które spełniają jeden z następujących warunków:

- 1) oś podłużna statku powietrznego podczas wykonywania manewrów lub figur w postaci: ranwersu, korkociągu, korkociągu płaskiego odwróconego, ślizgu na ogonie, beczki momentowej i lomcewaka, chwilowo jest skierowana w stronę strefy dla publiczności;
- 2) pojedynczy statek powietrzny wykonuje wiraże o 360° wzdłuż linii pokazu lotniczego na wysokości nie większej niż:
 - a) dla kategorii III statku powietrznego - 75m (250 ft) nad terenem,
 - b) dla kategorii II statku powietrznego - 100m (300 ft) nad terenem,
 - c) dla kategorii I statku powietrznego - 130m (400 ft) nad terenem;
- 3) zostały zaakceptowane każdorazowo przez kierownika programu pokazu lotniczego;
- 4) wykonywane są w formacji statków powietrznych, zawierają jedną lub więcej figur akrobacji lotniczych w postaci beczki, i zostały zaakceptowane przez kierownika programu pokazu lotniczego.

§ 45. 1. Przy ustalaniu minimalnych warunków meteorologicznych, o których mowa w § 9 ust. 2 pkt 8, dyrektor pokazu lotniczego uwzględnia charakterystyki operacyjne statków powietrznych mających uczestniczyć w pokazie oraz ograniczenia wynikające z uprawnień lotniczych, o których mowa w § 2 pkt 24.

2. Ustalone dla pokazu lotniczego minimalne warunki meteorologiczne nie mogą być mniejsze niż określone w tabeli stanowiącej załącznik nr 4 do rozporządzenia.

3. Minimalne warunki meteorologiczne obowiązują wyłącznie w strefie pokazu lotniczego ustanowionej przez dyrektora pokazu lotniczego.

§ 46. Dyrektor pokazu lotniczego podczas organizacji i prowadzenia pokazu lotniczego nad obszarami wodnymi uwzględnia zjawiska atmosferyczne mające wpływ na widoczność horyzontu naturalnego.

§ 47. 1. Okres pełnienia czynności lotniczych w czasie trwania pokazu lotniczego przez załogi uczestniczące nie może być dłuższy niż 5 godzin.

2. Blokowy czas lotu pokazowego nie może być dłuższy niż 1 godzina.

3. Przerwa między poszczególnymi blokami czasu lotu pokazowego nie może być krótsza niż 30 minut, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Przerwa, o której mowa w ust. 3, może być skrócona do 15 minut w przypadku gdy ostatni blok czasu lotu pokazowego wyniósł mniej niż 20 minut.

§ 48. Organizator pokazu lotniczego organizowanego na terenach będących w trwałym zarządzie jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej albo ministra właściwego do spraw wewnętrznych, zapewnia Prezesowi Urzędu prowadzącemu kontrolę pokazu lotniczego swobodny dostęp do obszarów oraz elementów infrastruktury związanych z pokazem.

Rozdział 5
Przepis końcowy

§ 49. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia⁴⁾.

**MINISTER TRANSPORTU, BUDOWNICTWA
I GOSPODARKI MORSKIEJ**

W POROZUMIENIU:

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

MIISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH

⁴⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie wyjątków od zakazu wykonywania lotów próbnych i akrobacyjnych nad osiedlami i innymi skupiskami ludności (Dz. U. Nr 230, poz. 2304), które na podstawie art. 18 ustawy z dnia 30 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 170, poz. 1015) utraciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Załączniki do rozporządzenia
Ministra Transportu, Budownictwa i
Gospodarki Morskiej
z dnia(poz.....)

Załącznik nr 1

Minimalne wysokości i warunki przelotu nad publicznością balonów załogowych

Rodzaj pokazu lotniczego	Minimalna wysokość i warunki przelotu nad publicznością
Start do lotu wolnego z obszaru pokazu lotniczego	25 m (75 ft) podczas przelotu w locie wznoszącym
Lądowanie na obszarze pokazu lotniczego w locie wolnym	100 m (300 ft) podczas przelotu w locie poziomym

Załącznik nr 2

Minimalne odległości linii pokazu lotniczego od strefy dla publiczności

Minimalna odległość linii pokazu lotniczego od strefy dla publiczności*	Kategoria lub typ statku powietrznego	Element pokazu lotniczego
450 m	Kategoria I statków powietrznych	Akrobacja lotnicza
300 m	Kategoria II statków powietrznych	Akrobacja lotnicza
300 m	Śmigłowce, wiatrakowce	Akrobacja lotnicza
150 m	Kategoria III statków powietrznych	Akrobacja lotnicza
150 m	ULM, szybowce, lotnie, motolotnie, paraplan	Akrobacja lotnicza
150 m	Śmigłowce	Manewrowanie z uwzględnieniem

		wpływu ziemi
250 m	Kategoria I statków powietrznych	Prezentacja w locie
150 m	Kategoria II lub III statków powietrznych	Prezentacja w locie
50 m	Dla statków powietrznych o masie własnej łącznie z paliwem nie przekraczających 70 kg	Manewrowanie przy ziemi
50 m	Spadochrony	Skok

*UWAGA: W przypadku wykonywania lotów grupowych określona w pierwszej kolumnie odległość dotyczy statku powietrznego znajdującego się najbliżej publiczności.

Załącznik nr 3

Minimalne odległości pomiędzy drogą startową a strefą dla publiczności przy starcie i lądowaniu

Minimalna odległość strefy dla publiczności przy starcie i lądowaniu	Rodzaj statku powietrznego
50 m	Statki powietrzne o masie własnej łącznie z paliwem nie przekraczającej 70 kg
75 m	Statki powietrzne osiągające prędkość do 110 km/h
75 m	Szybowce, motolotnie, parapan
75 m	Śmigłowce start z zawisu wraz z manewrowaniem z uwzględnieniem wpływu ziemi
100 m	Paralotnie, lotnie startujące za pomocą wyciągarki
200 m	Szybowce startujące za pomocą wyciągarki
100 m	Statki powietrzne osiągające prędkość do 185 km/h, wiatrakowce
100 m	Statki powietrzne o masie całkowitej do 22 500 kg
150 m	Statki powietrzne osiągające prędkość większą niż 185 km/h lub o masie całkowitej większej niż 22 500 kg

Załącznik nr 4

Minimalne warunki meteorologiczne dla statków powietrznych biorących udział w pokazie lotniczym

Rodzaj statku powietrznego	Typ pokazu lotniczego		Minimalne warunki atmosferyczne	
			Podstawa chmur (zachmurzenie \geq 4/8)	Widzialność
			(m)	(km)
Dla statków powietrznych o masie własnej łącznie z paliwem nie przekraczających 70 kg, lotnie, motolotnie, parapan	Przeloty oraz pokaz akrobacji	Pojedyncze statki	150	2.0
		Formacje	200	3.0
Śmigłowce, wiatrakowce i inne statki powietrzne o prędkości przeciągnięcia poniżej 95 km/h	Przeloty oraz pokaz akrobacji w poziomie	Pojedyncze statki	200	3.0
		Formacje	200	3.0
	Pokaz pełnej akrobacji	Pojedyncze statki	300	3.0
		Formacje	400	5.0
Inne statki powietrzne	Przeloty oraz pokaz akrobacji w poziomie	Pojedyncze statki	300	3.0
		Formacje	300	5.0
	Pokaz pełnej akrobacji	Pojedyncze statki	500	5.0
		Formacje tłokowe	500	5.0
		Formacje odrzutowe	1000	8.0

UZASADNIENIE

I. Cel wydania rozporządzenia.

Projekt rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie wykonywania lotów próbnych i akrobacyjnych oraz organizowania pokazów lotniczych stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 123 ust. 1f znowelizowanej ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696, z późn. zm.). Projekt ma na celu określenie warunków wykonywania przez statki powietrzne lotów próbnych i akrobacyjnych w strefach lotów podczas szkolenia i treningu, określenie obowiązków i kompetencji podmiotów planujących organizację pokazów lotniczych oraz ustanowienie warunków wykonywania lotów w ramach tychże pokazów zapewniających bezpieczeństwo ich przeprowadzania.

Treść nowego rozporządzenia opiera się m.in. na ponad siedmioletnich doświadczeniach zdobytych w trakcie realizacji przepisów dotyczących organizacji lotów próbnych i akrobacyjnych, w szczególności uwzględnia doświadczenia zdobyte w roku 2011.

Założeniem projektodawców było opracowanie przepisów, które uwzględniając złożoności organizacyjne i kompetencyjne związane z organizacją oraz uczestnictwem w pokazach lotniczych różnego rodzaju podmiotów, statków powietrznych o zróżnicowanych parametrach technicznych i możliwościach operacyjnych, w tym statków powietrznych lotnictwa państwowego - nie będą budzić wątpliwości, w szczególności w sprawach zapewnienia bezpieczeństwa publiczności i uczestników pokazów podczas wykonywania lotów w ich ramach oraz w sprawach odpowiedzialności za bezpieczeństwo publiczności.

Projekt różnicuje sytuacje, w jakich pokazy lotnicze mogą się odbywać i dopasowuje do nich wymogi, które organizator pokazów lotniczych musi spełnić. Szczególne przypadki pokazów to: pokazy organizowane w formie przelotu statków powietrznych nad miastami wykonywanego z okazji świąt państwowych i wojskowych, jak również pokazy lotnicze z udziałem mniejszej ilości publiczności (poniżej tysiąca uczestników).

Przepisy rozporządzenia określają także zasady bezpieczeństwa w zakresie utrzymania wysokości lotu, odległości wykonywania ewolucji lotniczych od sektora dla publiczności, prędkości lotów, minimalne warunki atmosferyczne umożliwiające realizację pokazów i inne wymogi, których spełnienie jest niezbędne do organizacji oraz realizacji całego przedsięwzięcia.

Proponowane rozwiązania powstały w oparciu o analogiczne przepisy obowiązujące w krajach o znacznie dłuższej tradycji i doświadczeniu w organizowaniu tego typu przedsięwzięć, m.in.: w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych lub w Wielkiej Brytanii.

Aktualnie obowiązujące przepisy regulujące materię pokazów lotniczych znajdują się w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 22 grudnia 2003 r. sprawie wyjątków od zakazu wykonywania lotów próbnych i akrobacyjnych nad osiedlami i innymi skupiskami ludności (Dz. U. Nr 230, poz. 2304). Przywołane rozporządzenie w sposób bardzo ogólny określa zasady organizowania pokazów lotniczych, co jest niewystarczające z punktu widzenia ich przejrzystej i bezpiecznej organizacji. Projektowane rozporządzenie zastąpi w/w, precyzując wymogi organizowania pokazów lotniczych, zgodnie z delegacją ustawową uszczegółowioną na mocy ustawy z dnia 30 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 170, poz. 1015).

II. Zakres regulacji.

Projekt rozporządzenia został podzielony na rozdziały określające:

- 1) przepisy ogólne;
- 2) loty próbne;
- 3) loty akrobacyjne;
- 4) pokazy lotnicze;
- 5) przepis końcowy.

Rozdział 1 projektu określa zakres regulacji oraz wprowadza słownik pojęć stosowanych w dalszej części rozporządzenia, zawierający m.in. specjalistyczne terminy lotnicze.

Rozdział 2 projektu w § 3 wprowadza przepis umożliwiający wykonywanie lotów próbnych z lotnisk znajdujących się w aglomeracjach miejskich lub w ich pobliżu określając przy tym warunki, w jakich loty te mogą się odbyć. W pozostałym zakresie odesłano do innych rozporządzeń dotyczących materii lotów próbnych określających m.in. rodzaje i kategorie lotów próbnych oraz szczegółowe warunki ich wykonywania, tj.: do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 30 sierpnia 2003 r. w sprawie wymagań dotyczących konstrukcji statków powietrznych oraz certyfikatu typu (Dz. U. Nr 168, poz. 1639) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie wykonywania lotów próbnych oraz wydawania świadectwa oględzin statku powietrznego (Dz. U. Nr 173, poz. 1678).

Rozdział 3 projektu w § 6 szczegółowo określa sposób wyznaczania stref lotów akrobacyjnych oraz wykonywania lotów akrobacyjnych w tych strefach, jak również ustala minimalne bezpieczne wysokości lotów statków powietrznych nad terenem w strefie lotów akrobacyjnych w zależności od lokalizacji wyznaczonej strefy.

Przepis § 7 daje pilotom możliwość, po złożeniu stosownego wniosku, wykonywania lotów na niższych niż ustalone w § 6 wysokościach w celu przygotowania się do lotów akrobacyjnych, które będą wykonywane w trakcie pokazów lotniczych lub zawodów sportowych.

Rozdział 4 projektu określa katalog wymogów, które musi spełnić organizator pokazu lotniczego aby przeprowadzić pokaz lotniczy.

Przepis § 8 określa wymogi niezbędne do prawidłowego przygotowania pokazów lotniczych organizowanych dla publiczności na terenie, na którym liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla publiczności wynosi mniej niż 1000. Zgodnie z art. 123 ust. 1d ustawy – Prawo lotnicze, takie pokazy nie wymagają zgody Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego, wystarczy jedynie, że organizator pokazów powiadomi Prezesa ULC o zamiarze ich zorganizowania na co najmniej 14 dni przed planowanym terminem pokazu wraz z podaniem programu. Biorąc jednak pod uwagę zakres delegacji do wydania niniejszego rozporządzenia, która dopuszcza określenie szczegółowych warunków prowadzenia i organizacji wszystkich pokazów lotniczych - kierując się względami bezpieczeństwa, projektodawca postanowił doprecyzować wymogi do prawidłowego przygotowania w/w pokazów.

Przepis § 9 ma na celu ujednoczenie i określenie niezbędnego minimum informacji, które powinny zostać zawarte w programie pokazów lotniczych, którego przygotowanie jest warunkiem koniecznym do przeprowadzenia pokazów lotniczych, o których mowa w art. 123 ust 1b i 1d ustawy - Prawo lotnicze. Program pokazu lotniczego jest zasadniczym dokumentem jeśli chodzi o pokazy lotnicze, stąd w rozporządzeniu szczegółowo określono jego zawartość i sposób przygotowywania.

Przepis § 10 określa podstawowe obowiązki organizatora pokazu lotniczego, w tym m.in. obowiązek wskazania osób odpowiedzialnych za program pokazu lotniczego, kierowanie lotami, kwestie techniczne oraz skoki spadochronowe. Przepis wskazuje także kiedy funkcji tych nie może pełnić organizator pokazu lotniczego.

Doświadczenia lat ubiegłych oparte na wielokrotnych jednorazowych okolicznościowych przypadkach wydawania zgody na przeloty nad obiektami użyteczności publicznej nad miastami itp. wskazuje na konieczność traktowania tego typu lotów jako rodzaju pokazu lotniczego - uzasadnione jest więc ujęcie w projekcie niniejszego rozporządzenia przelotów statków powietrznych po trasie będących w istocie swego rodzaju pokazem lotniczym.

Przepis § 13 wskazuje przypadki, w których z szeroko rozumianych względów bezpieczeństwa różne organy (także niezwiązane bezpośrednio z pokazem lotniczym) są uprawnione do przerwania, zawieszenia lub odwołania pokazu lotniczego. Propozycja oparta jest na doświadczeniach przyjętych w innych państwach, w tym między innymi w USA i Kanadzie.

Przepis § 16 realizuje potrzebę uregulowania zarządzania ruchem lotniczym w strefie pokazu poprzez powołanie przez organizatora pokazu przygotowanego do specyfiki programu pokazu personelu ruchu lotniczego, który będzie współdziałał z instytucją zapewniającą służby ruchu lotniczego.

Przepis § 17 przewidujący wymóg zgłoszenia Prezesowi Urzędu oraz instytucji zapewniającej służby ruchu lotniczego zamiar organizowania pokazów lotniczych w roku następnym, nie później niż do końca września roku poprzedzającego, został wprowadzony z uwagi na konieczność odpowiednio wczesnego dokonania na czas trwania pokazu lotniczego rezerwacji oraz wprowadzenia ograniczeń w przestrzeni powietrznej, w której odbywał będzie się ten pokaz. Przepis ten realizuje art. 4 *rozporządzenia Komisji (WE) nr 2150/2005 z dnia 23 grudnia 2005 r. ustanawiającego wspólne zasady elastycznego użytkowania przestrzeni powietrznej (Dz. Urz. WE L 342 z 24.12.2005)*, zobowiązujący Państwo Członkowskie do zapewniania ogólnego stosowania koncepcji elastycznego użytkowania przestrzeni powietrznej na poziomie strategicznym, przedtaktycznym i taktycznym.

Przepis § 18 w celu zachowania bezpieczeństwa publiczności oraz uczestników pokazu wprowadza zasady szczególnego postępowania w przypadkach stosowania podczas pokazu lotniczego materiałów lub wyrobów pirotechnicznych.

Przepis § 19 ma na celu wyeliminowanie z terenu pokazu lotniczego przedmiotów wypełnionych gazami lżejszymi od powietrza oraz materiałów lub wyrobów pirotechnicznych z uwagi na ryzyko wystąpienia przypadków zderzeń statków powietrznych uczestniczących w pokazach z np. balonami.

Proponowany przepis uwzględnia fakt, iż kompetencje w w/w zakresie należą do organów samorządu terytorialnego, które, zgodnie z art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 12 października 2001 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.), mogą wydawać – w zakresie nieuregulowanym ustawami – tzw. przepisy porządkowe. W konsekwencji w omawianym przepisie zaproponowano tryb, zgodnie z którym organizator pokazu lotniczego w określonym terminie zwraca się do właściwego miejscowo organu jednostki samorządu terytorialnego o wydanie stosownego przepisu porządkowego na czas trwania pokazu lotniczego.

Przepis § 20 ust. 2 i 3 zobowiązują dyrektora pokazu lotniczego do rejestrowania w formie wideofonicznej wszystkich lotów wykonywanych podczas pokazu lotniczego, natomiast organizatora pokazu lotniczego do przechowania ich przez okres 12 miesięcy od dnia zakończenia pokazu lotniczego. Celem takiej regulacji jest zapewnienie możliwości odtworzenia

przebiegu pokazu w przypadku zaistnienia zdarzenia lotniczego. Zapis taki będzie też przydatny jako materiał szkoleniowy.

Przepis § 21 nakłada na kierownika pokazu lotniczego obowiązek przerwania pokazu w przypadku stwierdzenia naruszeń warunków tego pokazu.

Przepis § 24 określa warunki dotyczące zdadności do lotu statków powietrznych uczestniczących w pokazie lotniczym.

Przepis § 25 ust. 1 nakłada na pilota, dowódcę załogi oraz dowódcę zespołu biorącego udział w pokazie obowiązek przekazania dyrektorowi pokazu lotniczego karty uczestnika tego pokazu (wymagane informacje na karcie wymienia ust. 2). Tego rodzaju wymóg jest standardem przyjętym przez organizatorów największych pokazów lotniczych na świecie (Farnborough, Paris Le Bourget, Dayton Air Show) i w ocenie projektodawcy w znaczący sposób przyczynia się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa tego rodzaju imprez.

Przepis § 28 określa zakres i zasady prowadzenia odprawy przed pokazem lotniczym, której przeprowadzenie zapewni odpowiednie poinformowanie oraz przygotowanie uczestników pokazów lotniczych do wykonywania lotów podczas pokazu.

Przepis § 31 wprowadza zakaz wykonywania lotów przez statki powietrzne nad strefą dla publiczności i ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa publiczności, co jest jednym z najważniejszych obowiązków organizatora pokazów lotniczych. Przepis przewiduje także sytuacje, w których w drodze wyjątku lot nad strefą dla publiczności jest dopuszczalny.

Przepis § 32 wprowadza ograniczenia w zakresie dopuszczalności wykonywania startów i lądowań statków powietrznych nie uczestniczących w pokazie w strefie wykonywania lotów podczas trwania pokazu lotniczego. Tego rodzaju regulacje są przyjęte przez organizatorów największych pokazów na świecie. Zapobiegają one zagrożeniu wystąpienia ewentualnych kolizji statków powietrznych biorących udział w pokazie ze statkami powietrznymi nie biorącymi w nim udziału, do których mogłoby dojść w przypadku pozostawienia strefy wykonywania lotów w pełni otwartej.

Przepis § 33 nadaje organizatorowi pokazów lotniczych uprawnienia do zarządzania terenem, nad którym odbywają się pokazy lotnicze. Przepis ten jest niezbędny z punktu widzenia konieczności zapewnienia przez organizatora pokazów lotniczych bezpieczeństwa oraz umożliwienia mu podjęcia działania w sytuacji kryzysowej.

Przepis § 38 określa minimalne wysokości wykonywania lotów pokazowych różnicując je ze względu na rodzaj statku powietrznego.

Przepis § 41 - W aspekcie zdefiniowanych w § 40 minimalnych stref pokazu, warunków wykonywania pokazów i minimalnych - dozwolonych przepisami ICAO- wysokości lotu, przelot statku powietrznego na stałej wysokości, bez względu na kategorię statku zdefiniowaną w §2 oraz stosowane światowe praktyki w tej dziedzinie, proponowana minimalna wysokość powinna zapewnić bezpieczeństwo w rejonie wykonania misji/lotu.

Przepisy § 42 – 44 wprowadzają ograniczenia wykonywania podczas pokazu lotniczego figur akrobacyjnych w sposób, który mógłby zagrażać bezpieczeństwu zgromadzonej publiczności.

Przepis § 45 określa dopuszczalne minimalne warunki atmosferyczne, które muszą zaistnieć aby zaplanowane w ramach pokazu lotniczego loty mogły się odbyć. Należy zwrócić uwagę, że w/w wymogi odnośnie warunków atmosferycznych obowiązują wyłącznie w strefie pokazu lotniczego (ust. 3).

Przepis § 47 jest niezwykle istotny z punktu widzenia bezpieczeństwa, określa bowiem dopuszczalne czasy pełnienia czynności lotniczych przez załogi/pilotów oraz wyznacza długość przerw wymaganych między poszczególnymi blokami czasu lotu. Stosowanie tych przepisów jest niezbędne dla utrzymania odpowiedniej psychofizycznej kondycji pilotów biorących udział w pokazie lotniczym.

Przepis § 48 umożliwia Prezesowi Urzędu przeprowadzenie kontroli pokazu lotniczego odbywającego się nad terenem nadzorowanym przez MON lub MSW. Wprowadzenie tego rodzaju regulacji jest niezbędne, ponieważ często dochodzi do sytuacji, w których inspektorzy Urzędu Lotnictwa Cywilnego nie są dopuszczani do przeprowadzenia kontroli pokazów lotniczych zorganizowanych przez podmioty cywilne na terenach nadzorowanych np. przez MON.

Przepis § 49 przyjmuje 30-dniowy okres wejścia w życie przepisów niniejszego rozporządzenia, co wynika z pilnej potrzeby wprowadzenia szczegółowych przepisów regulujących wymogi organizacji pokazów lotniczych oraz wykonywania w ich ramach lotów.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony na stronach urzędowego informatora teleinformatycznego - Biuletynu Informacji Publicznej.

Projekt rozporządzenia zostanie umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji zgodnie z § 11a uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

Podmioty, na które oddziałuje przedmiotowe rozporządzenie:

- 1) organizatorzy pokazów lotniczych;
- 2) organy samorządu terytorialnego;
- 3) zarządzający lotniskami;
- 4) użytkownicy lub właściciele statków powietrznych;
- 5) Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego;
- 6) Minister Obrony Narodowej;
- 7) minister właściwy do spraw wewnętrznych;
- 8) minister właściwy do spraw administracji;
- 9) Polska Agencja Żeglugi Powietrznej.

Konsultacje społeczne:

Projekt rozporządzenia zostanie skonsultowany z następującymi podmiotami:

- 1) Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych, ul. Chałubińskiego 4/6, 00-928 Warszawa;
- 2) Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, ul. Wieżowa 8, 02-147 Warszawa;
- 3) Aeroklub Polski, ul. 17 Stycznia 39, 00-906 Warszawa;
- 4) Lotnicze Pogotowie Ratunkowe, ul. Księżycowa 5, 01-934 Warszawa;
- 5) Krajowe Towarzystwo Lotnicze AOPA POLAND, ul. Gen. Kaliskiego 57 lok. 11, 01-476 Warszawa;
- 6) Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze”, ul. Żwirki i Wigury 1, 00-906 Warszawa;
- 7) Związek Regionalnych Portów Lotniczych, ul. Gen. Maczka 35, 94-328 Łódź;
- 8) Instytut Techniki Wojsk Lotniczych, ul. Księcia Bolesława 6, 01-494 Warszawa;
- 9) Polish Aerobatic Club, ul. Wiankowa 3, 61-131 Poznań;
- 10) Aeroklub Radomski, Lotnisko Piastów, 26-660 Jedlińsk;
- 11) Aeroklub Rybnickiego Okręgu Węglowego, ul. Żorska 332, 44 - 200 Rybnik, skr. poczt. 117;

- 12) Aeroklub Ziemi Lubuskiej, ul. Skokowa 18, 66-015 Przylep;
- 13) Centralna Szkoła Szybowcowa AP, ul. Szybowników 28, 64 - 100 Leszno;
- 14) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, ul. Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk;
- 15) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa;
- 16) Forum Związków Zawodowych, ul. Jaracza 2, pok. 508, 00-378 Warszawa;
- 17) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej, ul. Brukselska 7, 03 - 973 Warszawa;
- 18) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych – Lewiatan, ul. Klonowa 6, 00-591 Warszawa;
- 19) Business Center Club - Związek Pracodawców, Plac Żelaznej Bramy 10, 00-136 Warszawa;
- 20) Związek Rzemiosła Polskiego, ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa.

W ramach konsultacji społecznych projekt zostanie zamieszczony na stronie internetowej Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Wpływ na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego – Wejście w życie przepisów rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na działanie Urzędu Lotnictwa Cywilnego, ponieważ Prezes Urzędu przed wejściem w życie nowelizacji ustawy Prawo lotnicze zatwierdził programy pokazów. Natomiast przepisy ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze, zmienionej ustawą z dnia 30 czerwca 2011 r. przewidują pobór opłaty lotniczej za wydanie zezwolenia na przeprowadzenie pokazu lotniczego, która wynosi 150 zł opłaty podstawowej powiększonej 50 za każdy dzień wykonywania pokazów dla każdego statku powietrznego używanego w pokazach, co może generować dochody do budżetu państwa z tytułu wydawania zezwoleń na organizację pokazów lotniczych.

Wpływ na rynek pracy – przepisy rozporządzenia nie wpłyną na rynek pracy.

Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw – projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

Wpływ na sytuację i rozwój regionalny - podniesienie standardów związanych z organizacją pokazów lotniczych w stosunku do dotychczasowych regulacji może wpłynąć na pozytywny wizerunek lotnictwa w społeczeństwie jako środek transportu niezagrażający bezpieczeństwu ludzi i mienia.